

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL VYRIAUSYBĖS 2010 M. BIRŽELIO 7 D. NUTARIMO NR. 716 „DĖL NUOSTOLIŲ,
PATIRTŲ TEIKIANT VIEŠĄSIAS KELEIVIŲ VEŽIMO GELEŽINKELIŲ TRANSPORTU
PASLAUGAS IR (AR) VIEŠĄSIAS KOMBINUOTOJO KELEIVIŲ VEŽIMO VIETINIAIS
MARŠRUTAIS PASLAUGAS, JŲ POREIKIO NUSTATYMO IR KOMPENSAVIMO TVARKOS
APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO (TAP-22-663(2)) (TAIS NR. 21-31802(4))**

2022-11-22 Nr. NV-3333

Vilnius

1. Projekto rengėjas: Susisiekimo ministerija.

2. Projekto tikslas: papildyti Vyriausybės 2010 m. birželio 7 d. nutarimu Nr. 716 (toliau – Nutarimas) patvirtintą Nuostolių, patirtų teikiant viešąsias keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugas ir (ar) viešąsias kombinuotojo keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslaugas, jų poreikio nustatymo ir kompensavimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas) nuostatomis, atliepiančiomis Geležinkelių transporto kodekso nuostatą dėl galimo savivaldybių indėlio iš dalies finansuojant geležinkelio įmonės (vežėjo) nuostolius, patirtus teikiant viešąsias paslaugas jų teritorijoje.

3. Dabartinė situacija:

- Geležinkelių transporto kodekse nustatyta, kad „Valstybės biudžeto lėšos ir (ar) savivaldybių, kurios nusprendė iš dalies finansuoti geležinkelio įmonės (vežėjo) nuostolius, patirtus teikiant viešąsias paslaugas jų teritorijoje, lėšos, skirtos geležinkelio įmonei (vežėjui) nuostoliams, patirtiems teikiant viešąsias paslaugas, kompensuoti, turi būti apskaitomos atskirai ir negali būti naudojamos kitai veiklai“. Todėl tikslintinas minėtu Vyriausybės nutarimu patvirtintas Aprašas.

4. Projekto esmė:

- nustatoma informacijos perdavimo savivaldybėms tais atvejais, kai atlikus viešųjų paslaugų poreikio vertinimą toks poreikis nėra nustatomas, tvarka, taip pat procedūra, skirta maršrutui išsaugoti, jei savivaldybės sutinka kompensuoti dalį geležinkelio įmonės (vežėjo) nuostolių, patirtų teikiant viešąsias paslaugas jų teritorijoje, sumos;
- jeigu maršruto, išskyrus maršrutą, kuriame viešosios paslaugos yra teikiamos mažiau kaip 5 metus, socialinio, aplinkosauginio, traukinių užimtumo ir geležinkelio įmonių (vežėjų) sąnaudų ir pajamų koeficientų balų suma yra mažesnė nei 40 proc., maršrute viešųjų paslaugų teikimo poreikis laikomas pagrįstu, jeigu savivaldybė (-ės), per kurios (-ių) teritoriją eitų maršrutas, nusprendžia iš dalies finansuoti geležinkelio įmonės (vežėjo) nuostolius, patirtus teikiant viešąsias paslaugas maršrute, einančiame per jos (jų) teritoriją;
- savivaldybė (-ės), kuri (-ios) nusprendžia iš dalies finansuoti geležinkelio įmonės (vežėjo) nuostolius, patirtus teikiant viešąsias paslaugas per jos (jų) teritoriją einančiame maršrute, kurio balų suma yra mažesnė, nei nustatyta ribinė norma, pasirašo su Susisiekimo ministerija susitarimą, kuriame nustatoma savivaldybės (-ių) ir Susisiekimo ministerijos kompensacijos dalis, atsiskaitymo tarp savivaldybės (-ių) ir Susisiekimo ministerijos tvarka ir įsipareigojimų dėl kompensacijos mokėjimo nevykdymo pasekmės;
- tikslinamos Aprašo nuostatos, nustatančios kompensacijos išmokas; taip pat tikslinamos formulės, skirtos kompensacijos dydžiui apskaičiuoti, tais atvejais, kai teikiama kombinuotojo keleivių vežimo vietiniais maršrutais paslauga, atskiriant kelių transporto priemonių patiriamas sąnaudas ir ridą nuo traukinių patiriamų sąnaudų ir ridos (Šiuo metu galiojančios redakcijos Apraše tai nėra atskirta (skaičiuojama traukinių sąnaudos ir rida) ir tai galėtų nepagrįstai didinti kompensacijos dydį, kadangi traukinių patiriamos sąnaudos yra didesnės nei kelių transporto priemonių);

- siūloma lanksčiau taikyti Aprašo nuostatas dėl pelno skaičiavimo. Siūloma dabartinę redakciją „... pagrįstasis pelnas, apskaičiuojamas padauginus geležinkelio įmonių (vežėjų) turto, naudojamo tik viešosioms paslaugoms teikti maršrute, vertę iš 3 proc.“ pakeisti į „... pagrįstasis pelnas, apskaičiuojamas padauginus geležinkelio įmonių (vežėjų) turto, naudojamo tik viešosioms paslaugoms teikti maršrute, vertę iš ne daugiau kaip 3 proc.“, tikslų procento dydį nustatyti viešųjų paslaugų teikimo sutartyse.
- Susisiekimo ministerija papildytame lydraštyje nurodo, kad:
 - Lietuvos Respublikos teritorijoje egzistuoja daugiau kaip 20 vietinio susisiekimo geležinkelių transportu maršrutų, kuriuose per 2021 metus buvo pervežta daugiau kaip 4 mln. keleivių;
 - Projektu siūlomi pakeitimai artimiausiu laiku turės tiesioginę įtaką tik 5 šiuo metu egzistuojantiems maršrutams – „Radviliškis–Mažeikiai“, „Radviliškis–Šiauliai“, „Šiauliai–Mažeikiai“, „Šiauliai–Panevėžys“ ir „Šiauliai–Rokiškis“;
 - savivaldybėms, kurių teritorijas kerta minimi maršrutai, priėmus Projektu siūlomus pakeitimus, reikės priimti sprendimą dėl prisidėjimo prie nuostolių, patirtų teikiant viešąsias paslaugas šiuose maršrutuose, kompensavimo;
 - savivaldybėms atsisakius prisidėti prie vežėjo patirtų nuostolių kompensavimo, šiems maršrutams turės būti ieškomos pigesnės alternatyvos, pvz., kombinuotasis keleivių vežimas, keleivių vežimas kelių transporto priemonėmis ar esamų geležinkelių maršrutų optimizavimas;
 - minimuose maršrutuose per 2021 metus buvo pervežta 150 tūkst. keleivių, net 120 tūkst. keleivių važiavo traukiniu maršrutu „Radviliškis–Šiauliai“, tai rodo, kad likusioje Šiaulių regiono dalyje ir Panevėžio regione keliavimas geležinkelių transportu nėra populiarus pirmiausia dėl besidubliuojančių maršrutų su keleivinių autobusų, kurie dažnai yra greitesni, maršrutais;
 - įvertinus tai, kad tuo atveju, jei savivaldybės nuspręš atsisakyti šiuo metu egzistuojančių geležinkelių maršrutų, kuriuose nėra poreikio teikti viešąsias paslaugas, jie bus pakeisti kita susisiekimo alternatyva, o traukiniai panaudoti kitiems maršrutams skatinti, bus sutaupomos valstybės lėšos arba už tą pačią kainą suteikiamos kokybiškesnės ir dažnesnės paslaugos (todėl tai galėtų padidinti keliaujančiųjų skaičių), galima daryti prielaidą, kad poveikis šalies ekonomikai bus teigiamas;
 - atsisakius besidubliuojančių maršrutų, o ypač nuostolingus ir nepopuliarius maršrutus pakeitus alternatyvių transporto priemonių maršrutais ir sukoncentravus dėmesį į ruožus, kuriuose reikia teikti viešąsias paslaugas (pvz., „Šiauliai–Radviliškis“), prognozuojama, kad Projektu siūlomi pakeitimai turės teigiamą įtaką keleivių vežimo viešuoju transportu skatinimui.

5. Derinimas: Projektas derintas su Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, Lietuvos transporto saugos administracija, Lietuvos savivaldybių asociacija ir UAB „LTG Link“. Lietuvos savivaldybių asociacija pastabų neturėjo (Susisiekimo ministerija nurodo, kad buvo suorganizuoti susitikimai su Lietuvos savivaldybių asociacijos ir savivaldybių, kurioms yra aktualūs Projektu siūlomi pakeitimai, atstovais. Taip pat nurodoma, kad bus rengiami susitikimai dėl kiekvieno maršruto atskirai su atitinkamomis savivaldybėmis).

Klausimas buvo svarstytas 2022 m. gegužės 10 d. tarpinstituciniame pasitarime, teikiamas patikslintas Projektas, taip pat papildytas lydraštis.

Projektas papildomai derintas su Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija ir AB „Lietuvos geležinkeliai“.

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir Vidaus reikalų ministerijos pastabos (papildyti Aprašą konkrečiais kriterijais, kuriais remiantis savivaldybės galėtų priimti sprendimą dalį geležinkelio įmonės sąnaudų kompensuoti iš savivaldybių biudžetuose numatytų lėšų ir išlaikyti maršrutus; tikslintinas viešųjų paslaugų poreikio nustatymo formulės aprašymas) į kurias neatsižvelgta, įvertintos derinimo pažymoje.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadoje pažymima, kad neatsižvelgta į kai kurias anksčiau teiktas pastabas.

6. Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendinamos.

7. Dalykinio vertinimo išvada:

Pažymėtina, kad vėluojama įgyvendinti Geležinkelių transporto kodekso nuostata dėl galimo savivaldybių indėlio iš dalies finansuojant geležinkelio įmonės (vežėjo) nuostolius, patirtus teikiant viešąsias paslaugas jų teritorijoje, - įsigaliojo 2022 m. sausio 1 d. (svarstant šį klausimą 2022 m. gegužės 10 d. tarpinstituciniame pasitarime, buvo atkreiptas Susisiekimo ministerijos dėmesys, kad vėluojama įgyvendinti Geležinkelių transporto kodekso nuostatas).

Siūloma papildomai aptarti tarpinstituciniame pasitarime ir, atsižvelgiant į rezultatus, teikti svarstyti Vyriausybės posėdyje.

Patarėjas

Arvydas Nevas, tel. +37052098787; +37065842723, el. p. arvydas.nevas@lr.lt